

בימים חמישי-שישי, 7-8 ביוני 2018 תיערך במכון ון ליר בירושלים סדנה בינלאומית סגורה בנושא **לקראת כלכלה פוליטית מבוססת המעמדות העממיים**, בהשתתפות פרופ' חוסיין אוזל והברון מוריס גלסמן. את הסדנה יובילו פרופ' דני פילק ממכון ון ליר בירושלים ומאוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ד"ר אילון שוורץ, ראש מכון שחרית וד"ר עופר סיטבון, עמית בכיר במכון שחרית ועמית במכון ון ליר בירושלים.

"כיצד ייתכן שדווקא המעמדות העממיים מצביעים שוב ושוב לכאורה בניגוד לאינטרס שלהם?" שאלה זו, המלווה את הכלכלה הפוליטית מראשיתה ואשר נשאלת בשנים האחרונות יותר מתמיד, תעמוד במרכז הסדנה. בישראל ניתנו לשאלה זו תשובות שונות, החל בהסבר המוכר, על גרסאותיו השונות, בדבר תודעה כוזבת מצד הנשלטים, וכלה בהסברים פרסונליים (היעדר מנהיגות), מדיניים (מרכזיות הסכסוך הישראלי-פלסטיני), זהותיים (התנגדות מסורתית של ציבורים שונים למפא"י ההיסטורית), וכלכליים (אי-הצעת פרוגרמה כלכלית שמאלית "אמיתית"). המשותף לכלל ההסברים הללו הוא שהם נוטים לבטא ביקורת על היבטיה השונים של המציאות הישראלית. אך מה אם המסרה החברתי-כלכלי, הסוציאלי-דמוקרטי, חף מפגמים? אולי ההתנגדות של המעמדות העממיים נובעת מכלכלה מוסרית (moral economy) שונה הדוחה את המסר הזה, או מאי-יכולתו של המסר הזה בצורתו הנוכחית לענות לצרכים ולהשקפת עולמם של המעמדות העממיים? ואולי יש אמת בעמדת ההמונים, והפופוליזם מגלם דווקא דרכים חדשניות לגשת לשאלות הכלכליות והפוליטיות?

על רקע זה תבקש הסדנה לדון בקיומן של אלטרנטיבות רעיוניות ומעשיות לשיח הפוליטי השולט, שהיעדרן מן השיח הציבורי הקיים יכול לתרום להבנת הנתק המתמשך בין המעמדות העממיים לבין העמדות השמאליות. נקודת מפתח בהקשר זה היא עבודתו של ההיסטוריון הכלכלי קרל פולני, שהראה כיצד לאורך ההיסטוריה הספירה הכלכלית הייתה תמיד משוקעת (embedded) בתוך הספירה הפוליטית, החברתית ובעיקר התרבותית. קריאה אפשרית של פולני מצביעה על הצורך בהתאמה ובהלימה בין התרבות (והכלכלה המוסרית שלה) לבין המדיניות הכלכלית, הן ברמת המדיניות והן ברמת התמיכה הפוליטית. בסדנה תידונה הגישות של תנועת Blue Labour ושל ה-Catholic Social Thought, המחברות בין מבנה כלכלי למבנה תרבותי, וכן גישות רפובליקניות שוויונאיות או עממיות פופוליסטיות המציעות אלטרנטיבה לדיכוטומיה המוכרת בין ליברליזם לקהילתנות. המשותף לגישות הללו הוא ראייה של האדם כמשוקע בחברה מסוימת ובקהילה פוליטית מוגדרת, בניגוד לתפיסות הליברליות הרואות את הקהילה הפוליטית כתוצר של הסכם חוזי בין פרטים שקיומם קודם לה; הניסיון לפתח תפיסות לא ליברליות של שוויון; והניסיון להציג מבנים פוליטיים/כלכליים לא אליטיסטיים וללא ניצול.

פרופ' חוסיין אוזל הוא מרצה לכלכלה פוליטית באוניברסיטת אנקרה, והוא מומחה להגותו של ההיסטוריון הכלכלי קרל פולני. מחקריו הנוכחיים מתמקדים בטרנספורמציה הניאו-ליברלית של החברה ובמשבר הגלובליזציה.

הברון ד"ר מוריס גלסמן הוא חבר בבית הלורדים הבריטי מטעם מפלגת הלייבור. הוא מרצה למחשבה פוליטית ומומחה בארגון קהילתי. בשנת 2009 יסד את תנועת Blue Labour, הדוגלת בסוציאליזם דמוקרטי מבוסס קהילה.